

Teresa Gaworczyk

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SYSTEMU BIBLIOTECZNO-INFORMACYJNEGO UMCS W ROKU 1993

INFORMACJE OGÓLNE

Organizacja systemu biblioteczno-informacyjnego UMCS w roku 1993 nie uległa zmianie. Po przemianowaniu Biblioteki Instytutu Nauk Politycznych na Bibliotekę Wydziału Politologii działały na Uczelni: Biblioteka Główna, 6 bibliotek wydziałowych, 10 instytutowych i 10 zakładowych — razem 27 bibliotek.

Przeorganizowaniu uległa Biblioteka Instytutu Historii, stając się czytelnią z wolnym dostępem do półek, mieszcząca w sobie całość zbiorów tej biblioteki.

Przeprowadzone zostały remonty trzech bibliotek: Instytutu Filologii Angielskiej, Zakładu Filologii Germańskiej i Wydziału Ekonomicznego. Biblioteka filologii angielskiej powiększyła pomieszczenie na czytelnię. W Bibliotece Wydziału Ekonomicznego wprowadzony został wolny dostęp do wszystkich czasopism.

W niewielkim stopniu złagodzony został problem miejsca w magazynach Biblioteki Głównej. Trwające od lat starania Biblioteki o przeniesienie składowanych na ich terenie materiałów Działu Wydawnictw UMCS zakończyło się odzyskaniem 120 m² powierzchni, dzięki czemu Oddział Magazynów, po przemieszczeniu ponad 60 tys. woluminów, uzyskał miejsce czasopisma bieżące.

W związku z postępującą rozbudową Biblioteki opracowane zostały jej własne założenia do zmiany projektu zagospodarowania nowego gmachu, uwzględniające zadania i potrzeby przewidzianych do przeniesienia: Oddziału Reprografii, Informacji Naukowej, Zbiorów Specjalnych i Prac Naukowych i Dydaktycznych.

Podobnie jak w roku poprzednim, problemy lokalowe Biblioteki Głównej i bibliotek zakładowych należały do najpoważniejszych.

We wszystkich bibliotekach Uczelni zatrudnionych było 155 osób, w tym 10 bibliotekarzy dyplomowanych i 4 pracowników technicznych. Dzięki możliwości zagospodarowania etatów osób przebywających na urloпах wychowawczych stan zatrudnienia w Bibliotece powiększył się, w stosunku do roku 1992, o cztery osoby.

Podwyżkę uposażenia uzyskało 11 osób, awans — na stanowisko bibliotekarza — jedna osoba (na 51 wniosków o awanse i podwyżki).

Z okazji inauguracji roku akademickiego 29 osób otrzymało nagrodę Rektora: 2 osoby nagrodę I^o i 27 III°.

Trwało szkolenie pracowników Biblioteki: 9 osób ukończyło, a 36 rozpoczęło kurs obsługi komputerów w Pracowni Dydaktyki Komputerowej Instytutu Historii; 4 osoby kontynuowały studia zaoczne — 2 z zakresu historii, 2 studia z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej; 1 uczęszczała na studia podyplomowe z logopedii; 1 osoba przygotowywała się do obrony pracy doktorskiej z historii sztuki; 12 osób uczęszczało na lektoraty języków obcych, w większości na lektorat języka angielskiego.

5 pracowników bibliotek zakładowych odbyło rotację szkoleniową w podstawowych oddziałach Biblioteki Głównej.

29 razy pracownicy Biblioteki wyjeżdżali na: konferencje, sesje, pokazy systemów komputerowych, targi książki oraz w sprawach gromadzenia zbiorów i konserwacji starodruków.

W roku 1993 Biblioteka otrzymała trzy dotacje: 55 500 DM przyznanych przez Konferencje Rektorów Szkół Wyższych Niemiec z fundacji Volkswagena — na sprzęt reprograficzny i wydawnictwa; 2840 mln zł KBN na prenumeratę czasopism zagranicznych i rozwój informacji na nośnikach komputerowych w roku 1994 oraz 100 mln zł na konserwację zbiorów; 150 mln zł z Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej — na konserwację starodruków (do wydania w roku 1994).

Za pieniądze niemieckie Biblioteka dokonała określonego przez Konferencję Rektorów Szkół Wyższych zakupu dwóch kserografów holenderskich OCE 2225 oraz wydawnictw naukowych w księgarniach niemieckich, głównie z dziedzin matematyczno-przyrodniczych.

Pieniądze z KBN pokryły częściowo przedpłatę na prenumeratę czasopism zagranicznych w roku 1994 i pozwoliły na zakupienie 7 baz danych na CD-ROM: „Mathematical Reviews” — indeks za lata 1944–1979; „The Philosopher’s Index” — baza indeksowo-abstraktowa; „Grants Database” — informacyjna o bieżących grantach i programach stypendialnych; „World Research Database” — bank danych o światowej nauce; „Life Sciences Collection” — baza o charakterze interdyscyplinarnym (z 21 dyscyplin przyrodniczych); „Chem-Bank” — baza faktograficzna o niebezpiecznych związkach chemicznych; „Chemistry Citation Index”.

Zakupienie tych baz wymagało zorganizowania stanowiska do korzystania z nich, to jest zakupienia komputera z czytnikiem dysków optycznych.

W roku sprawozdawczym Biblioteka rozpoczęła także modernizację jednego z podstawowych procesów bibliotecznych procesu opracowania druków zwartych. Z początkiem roku zakupiła i przy współpracy z pracownikami Zespołu Informatycznej Obsługi UMCS wdrożyła komputerowy system katalogowania i wyszukiwania książek Biblioteki Narodowej MAK.

Komputery, których w Bibliotece w końcu roku sprawozdawczego było 11, służyły — poza Oddziałem Opracowania Druków Zwartych Nowych i Oddziałem Informacji — do prowadzenia korespondencji w wypożyczalni międzybibliotecznej oraz w wypożyczalni miejscowej do sprawdzania zadłużeń pracowników UMCS w bibliotekach zakładowych. Czwartą jednostką Biblioteki, która zaczęła korzystać z nowego dla niej narzędzia pracy, jest Oddział Prac Naukowych i Dydaktycznych. W oddziale tym komputer zastosowany został do tworzenia powstającej w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa bazy opisów bibliograficznych publikacji naukowych pracowników UMCS z całego okresu istnienia Uczelni.

W 1993 roku księgozbiór Biblioteki Głównej, gromadzony drogą kupna, egzemplarza obowiązkowego, wymiany i darów, powiększył się o 20 512 wol. i jedn. i w ostatnim dniu grudnia liczył 1 420 737 wol. i jedn. We wszystkich bibliotekach zakładowych przybyło 23 406 wol. i łączna liczba zbiorów tych bibliotek wyniosła 765 234 wol. i jedn.

Ogólna liczba zbiorów 27. bibliotek UMCS, do których w ciągu roku wpłynęło 43 918 wol. i jedn. wyniosła 2 185 980 wol. i jedn. Do katalogów Biblioteki Głównej i katalogu centralnego bibliotek zakładowych włączono 94 000 kart.

GROMADZENIE ZBIORÓW BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ

Ze wszystkich źródeł nabywania materiałów bibliotecznych, tj. kupna, egzemplarza obowiązkowego, wymiany i darów w ciągu roku wpłynęło do Biblioteki (bez czasopism bieżących) 17 133 wol. i jedn. akcesjonowanych oraz 3603 opisy patentowe i 89 dokumentów życia społecznego.

Spośród materiałów Bibliotece nieprzydatnych pochodzących z egzemplarza obowiązkowego 3979 wol. i jedn. zostało przekazanych bibliotekom: Politechniki Lubelskiej, Akademii Rolniczej, KUL-u oraz bibliotekom zakładowym UMCS.

Wpływ materiałów bibliotecznych wg źródeł i rodzajów

Druki zwarte	Woluminy i jedn.
Kupno	975
Egzemplarz obowiązkowy	8489
Dary	1369
Wymiana	1196
Razem	12196
Czasopisma: (poza bież.)	Woluminy
Kupno	421
Dary	1108
Wymiana	2773
Razem	4302
Zbiory specjalne	Woluminy i jedn.
Kupno	136 wol. i jedn.
Egzemplarz obowiązkowy	605 wol. i jedn.
Dary	64 wol. i jedn.
Wymiana	2 wol.
Razem	807 wol. i jedn.

Przybytek wydawnictw akcesjonowanych z poszczególnych dziedzin wiedzy według klasyfikacji przyjętej w Oddziale Gromadzenia przedstawia się następująco: nauki humanistyczne — 4246 wol.; nauki społeczno-ekonomiczne i prawne — 3746; literatura piękna — 2931; kultura, turystyka — 1682; nauki biologiczne i nauki o Ziemi — 1276; wydawnictwa o treści ogólnej (encyklopedie, słowniki, informatory, naukoznawstwo) — 1042; nauki matematyczno-fizyczne i chemiczne — 857; nauki techniczne — 504; medycyna i farmacja — 294; podręczniki szkolne — 289; nauki rolnicze — 167.

W zestawieniu z rokiem 1992 największy przyrost nastąpił w wydawnictwach o treści ogólnej, bo aż o 78% oraz w znacznym stopniu w wydawnictwach z zakresu nauk społecznych, ekonomicznych i prawnych. Przybytek materiałów z pozostałych dziedzin wiedzy wzrósł bądź zmalał w stopniu, w porównaniu z rokiem poprzednim, niewielkim.

Wśród wydawnictw obcojęzycznych najwięcej wpłynęło w języku angielskim — 1075, następnie francuskim — 481 i niemieckim — 428; w języku rosyjskim było 210 wydawnictw i w innych językach 255.

Czasopisma bieżące wpływały do Biblioteki w liczbie 2298 tytułów: 1646 polskich i 652 zagranicznych. Wśród czasopism zagranicznych 422 tytuły były prenumerowane, 230 przychodziło z wymiany i darów.

Wydatki Biblioteki Głównej na księgozbiór w roku 1993 wyniosły 4848 003 zł. Po dodaniu do nich 1500 mln zł uzyskanych z KBN w roku 1992 na przedpłatę prenumeraty w roku 1993 kwota wydatków na materiały biblioteczne wyniosła 6 348 003 zł, z czego 5 913 401 400 zł pochłonęły czasopisma zagraniczne, abonowane dla 27 bibliotek Uczelni w liczbie 422 tytułów.

Wśród ważniejszych zakupów Biblioteki znalazły się takie pozycje jak: „Bellona” — 95 numerów wydawanego w Londynie czasopisma z lat 1940–1964; 31 grafik i 9 exlibrisów Zbigniewa Józwicka; *Illustrated World II Encyklopedia* (H. S. Stuttman Publ., 1978) — 22-tomowa encyklopedia II wojny światowej; *Kronika kobiet*, — *opery*, — *sportu* (Wydawn. „Kroniki”, 1933); *Kaplica Sykstyńska* (Wydawn. „Alfa”, 1991); „Who is who in the World” 1993–1994;

„Europa World Year Book” 1993; *World Book Encyklopedia* (Chicago, World Book, 1991) — 22-tomowe wydawnictwo.

Bardziej znaczące dary, to: 118 książek zagranicznych z dziedzin matematyczno-przyrodniczych (sfinansowane przez fundację Volkswagena za pośrednictwem Konferencji Rektorów Szkół Wyższych Niemiec); 800 egzemplarzy książek i czasopism z zakresu nauk społecznych i humanistycznych z księgozbioru prof. Romana Tokarczyka; 67 książek obcojęzycznych, w większości z nauk o Ziemi, od Fundacji im. Andrzeja Boboli.

Drogą wymiany wpłynęły do Biblioteki: 842 wol. z Biblioteki Polskiej w Londynie — wydawnictwa emigracyjne z nauk społecznych, humanistycznych i teksty literackie; 522 wol. z Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy — o treści różnej; 223 wol. czasopism z Biblioteki Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk; 472 wol. czasopism i książek z różnych dziedzin z Biblioteki Głównej UMK w Toruniu; 100 wol. wydawnictw, głównie o charakterze informacyjnym, z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, kilkanaście wydawnictw albumowych z bibliotek w Pradze i Ołomuńcu (Slovenska Knihovna i Statni Vedecka Knihovna).

Zestawienie zbiorów opracowanych i wpisanych do inwentarzy

Zbiory podstawowe:

— druki zwarte	651 538 wol.
— wydawnictwa ciągłe	306 608 wol. (20 020 tyt.)
Razem	958 146 wol.

Zbiory specjalne (w wol. i jedn.)

— stare druki	19 068
— rękopisy	768
— prace doktorskie	1875
— kartografia	32 401
— ikonografia	20 155
— plakaty	9621
— nuty	12 881
— taśmy magnetofon	274
— płyty	2876
— dokumenty życia społ.	7437
Razem	107 356
— opisy patentowe	351 029
— mikroformy	4206
Zbiorów spec. og.	462 591

Stan zbiorów Biblioteki Głównej w dniu 31 grudnia 1993 roku — 1420 737 wol. i jedn.
W roku 1993 przybyło — 20 512 wol. i jedn.

UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Udostępnianie zbiorów Biblioteka prowadziła w 2 wypożyczalniach: miejscowej i międzybibliotecznej i w 6 czytelnich o łącznej liczbie 336 miejsc.

Na rzecz czytelników Biblioteka zmieniła regulaminowe godziny wypożyczeń na zewnątrz, wydłużając czas pracy wypożyczalni miejscowej do godz. 19. od poniedziałku do piątku (poprzednio do godz. 19. czynna była w poniedziałek i czwartek).

W liczbie 10 101 zarejestrowanych w wypożyczalni czytelników (o 828 więcej w stosunku do roku 1992) było: 6854 studentów UMCS, 1611 studentów innych uczelni, 1089 pracowników UMCS, 294 prac. innych uczelni.

Wypożyczono do korzystania na zewnątrz: 47 936 druków zwartych, 1027 wol. czasopism, 491 jedn. zbiorów specjalnych, 5730 kopii jedn. bibliograficznych — razem 55 184 wol. i jedn. obliczeniowych (o 1050 więcej w zestawieniu z rokiem 92).

Wypożyczalnia międzybiblioteczna wysłała 1024 wol. i jedn. bibliotekom krajowym (o 263 więcej) i 75 bibliotekom zagranicznym (o 65 wol. i jedn. więcej). Z bibliotek krajowych sprowadziła 1018 wol. i jedn. (o 138 więcej), z bibliotek zagranicznych — 115 (o 59 więcej).

Czytelnie udostępniły łącznie ich użytkownikom, którzy odwiedzili je 66 293 razy (o 6798 więcej) — 150 863 wol. i jedn. (o 444 więcej), w tym: 97 927 wol. druków zwartych, 51 729 wol. wydawn. ciągłych, 1207 wol. i jedn. zbiorów spec.

Ogółem udostępniono w wol. i jedn. — 208 417 (o 1131 więcej w stosunku do roku 1992).

Na zamówienie użytkowników dokonano 21 nagrań na taśmy magnetofonowe: 17 muzycznych i 4 językowe.

Działający częściowo na rzecz gromadzenia, przede wszystkim jednak na rzecz udostępniania Oddział Reprografii wykonał: 42 495 mikrofilmów, 344 fotokopie i 235 184 kserokopie.

Z gromadzeniem, opracowaniem, przechowywaniem i udostępnianiem zbiorów wiązały się liczne prace merytoryczne, organizacyjne i porządkowe, jak: selekcja materiałów wpływających i zinwentaryzowanych; opracowanie rzeczowe druków zwartych; selekcja i uaktualnianie księgozbiorów czytelnianych; melioracja katalogów; melioracja kartotek; sprawdzanie kolejności sygnatur na regałach; przemieszczanie zbiorów; kontrola zbiorów — sprawdzanie stanu księgozbiorów z dokumentami ich obiegu; wycena antykwaryczna książek zagubionych przez czytelników; bieżąca naprawa uszkodzonych woluminów; monitowanie zadłużeń; przemieszczanie zawartości szaf katalogowych.

Podobne prace prowadzone były także w bibliotekach zakładowych.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

Zakupienie przez Bibliotekę z końcem roku baz danych na CD-ROM postawiło Oddział Informacji Naukowej wobec bliskiej perspektywy zmiany metod pracy w zakresie informacji bibliograficznej, ale w roku sprawozdawczym wszystkie rodzaje informacji prowadzone były metodą tradycyjną. Uczestniczył w niej także Oddział Katalogów i Oddział Zbiorów Specjalnych.

W sumie Biblioteka Główna udzieliła: 14 000 informacji bibliotecznych, 220 bibliograficznych i 270 rzeczowych. 18 informacji miało charakter kwerend wymagających długich poszukiwań, np.: poszukiwania w bibliografiach i z autopsji danych o starodrukach w celu ich zidentyfikowania lub uzupełnienia brakującymi fragmentami przed poddaniem ich konserwacji, udzielenie pisemnej odpowiedzi na 9 zapytań — w tym 6 z zagranicy — odnoszących się do rękopisów i starodruków w zbiorach Biblioteki, odnalezienie w katalogach Biblioteki pozycji należących do polskiej literatury dziecięcej okresu międzywojennego, zestawienie powstałych na UMCS prac magisterskich i rozpraw doktorskich z dziedziny kultury, sporządzenie wykazu bibliotek polskich gromadzących literaturę angielską, wyszukanie informacji odnoszących się do rodzin: Gumpłowiczów, Leśniewskich i Opalińskich. Wykonywane były także zestawienia bibliograficzne, a wśród nich: bibliografie podmiotowo-przedmiotowe Jerzego Kosińskiego i Józefa Czapskiego, piśmiennictwo dotyczące recepcji Antoniego Czechowa w Polsce, opracowania w polskich czasopismach naukowych w latach 1982–1992 na temat literatury angielskiej.

W ramach współpracy Biblioteki z centralnymi systemami informacji przekazywane były opisy katalogowe: starodruków i bieżących nabytków zagranicznych do Biblioteki Narodowej, anglicanów z terenu b. Imperium Brytyjskiego w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS do Bibliote-

ki Uniwersytetu Warszawskiego. Ponadto przekazywane były Komitetowi Badań Naukowych karty RZ dokumentujące prace naukowe pracowników UMCS; karty RZ dla rozpraw doktorskich i habilitacyjnych opracowywane były na zamówienie dziekanatów UMCS.

Formą informacji o nowościach bibliotecznych w zakresie zagranicznej literatury książkowej był pięciokrotnie przygotowany serwis informacyjny w dwóch seriach: Nauki społeczne i Nauki matematyczno-przyrodnicze.

W roku sprawozdawczym Biblioteka zorganizowała sześć wystaw:

— Zbrodnie NKWD na więźniach polskich latem 1941 r. na kresach wschodnich II Rzeczypospolitej (przy współpracy z Archiwum Wschodnim i Muzeum Niepodległości w Warszawie),

— Encyklopedie (historia i rodzaje),

— Józef Czapski (wystawa towarzysząca sesji zorganizowanej przez Muzeum Okręgowe),

— Aleksander Fredro (z okazji 200. rocznicy urodzin),

— Działalność Biblioteki Głównej UMCS (dla studentów rozpoczynających korzystanie z Biblioteki),

— Komisja Edukacji Narodowej (z okazji 220. rocznicy powołania).

Ponadto zaprezentowany został dorobek naukowy 4 zmarłych pracowników Uczelni oraz aktualizowane były stałe ekspozycje Biblioteki: Nowości biblioteczne i Nowe książki pracowników UMCS.

W ramach drugiego, obok wystaw rodzaju prowadzonej przez Bibliotekę informacji masowej, oprowadzonych zostało 1 218 osób w 44 grupach wycieczkowych.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

Działalność dydaktyczna Biblioteki obejmowała: szkolenie wewnętrzne pracowników, prowadzenie praktyk wakacyjnych studentów bibliotekoznawstwa — z UŁ, WSP Olsztyn, WSP Kielce, a także słuchaczy Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego w Krośnie — łącznie 17 osób oraz przysposobienie biblioteczne studentów I roku w liczbie 2 671 osób w 136 grupach szkoleniowych.

PRACE NAUKOWE I WYDAWNICZE

W wydanym w roku sprawozdawczym 36/37 roczniku Biblioteki Głównej i Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS „Folia Bibliologica” znalazły się następujące publikacje pracowników Biblioteki: „Książki szkolne w Królestwie Polskim w latach 1843–1863” (Mieczysława Adrianek), *Biblioteka Uniwersytecka im. Łajosa Kossutha w Debreczynie* (Wiesława Gmiterek), *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Głównej i bibliotek zakładowych UMCS w latach 1988–1989* (Jadwiga Olczak), *Ciekawsze nabytki Biblioteki Głównej UMCS w zakresie zbiorów specjalnych w latach 1988–1989* (Maria Wilczyńska), Książki o Józefie Piłsudskim w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS. Wystawa (Elżbieta Grzybowska, Urszula Rossa).

W przygotowanym w roku sprawozdawczym do druku 38/39 roczniku „Folia Bibliologica” ukażą się przygotowane przez pracowników Biblioteki artykuły, materiały i sprawozdania: *Zainteresowania naukowe Józefa Żuchowskiego zasłużonego pedagoga, ucznia Joachima Lelewela* (Mieczysława Adrianek), *Listy Józefa Żuchowskiego do Joachima Lelewela* (opracowane przez Mieczysławę Adrianek), *Starodruki zamojskie w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS* (Wiesława Gmiterek), *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Głównej w roku 1990* (Jadwiga Olczak), *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Głównej UMCS w roku 1991* (Teresa Gaworczyk), 8 sprawozdań z wystaw Biblioteki w latach 1990–1991 (Elżbieta Grzybowska, Urszula Rossa, Stanisława Wojnarowicz).

Kontynuowana była praca nad wykazem rozpraw doktorskich i habilitacyjnych powstałych na UMCS.

Dwie osoby z Biblioteki weszły do powołanego przez Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS zespołu autorów bibliografii prac naukowych pracowników Uczelni w okresie 50-lecie jej działalności. W roku 1993 zespół zajmował się wprowadzaniem opisów bibliograficznych tych prac do komputerowej bazy danych.

BIBLIOTEKI ZAKŁADOWE

Oddział Bibliotek Zakładowych Biblioteki Głównej nadzorował pracę 26 jednostek. Ze 155 pracowników Biblioteki, w bibliotekach zakładowych pracowało 61 osób.

W ogólnej liczbie 765 391 wol. i jedn. obliczeniowych w bibliotekach zakładowych (wg stanu na dzień 31 grudnia) znajdowało się:

— druków zwartych	588 763
— wydawnictw ciągłych	130 436
— zbiorów specjalnych	46 192

Ze zbiorów bibliotek zakładowych korzystało 13 042 zarejestrowanych czytelników indywidualnych i 57 instytucji. Czytelnie i wypożyczalnie odwiedziło 255 944 czytelników (o 12 154 osoby więcej w zestawieniu z rokiem 1992) i skorzystało z 709 875 wol. (o 115 859 więcej).

W ramach prowadzonej przez biblioteki zakładowe działalności informacyjnej i dydaktycznej zostało udzielonych 5446 informacji bibliotecznych i 250 informacji bibliograficznych. 3 pracowników weszło do zespołu tworzącego komputerową bazę bibliograficzną publikacji Uczelni.

W większości bibliotek organizowane były ekspozycje bieżących nabytków. Biblioteka Instytutu Nauk o Ziemi kontynuowała współpracę z Biblioteką AGH w Krakowie, wysyłając do prowadzonej przez nią centralnej informacji o zbiorach z zakresu geologii i nauk pokrewnych opisy nabytków Biblioteki z tych dziedzin.

Obok uczestniczenia w prowadzonym przez Bibliotekę Główną przysposobieniu bibliotecznym studentów I roku, biblioteki zakładowe organizowały szkolenie studentów w zakresie korzystania z własnych zbiorów oraz z bibliografii.

Kilku bibliotekom zostały udostępnione, przez jednostki przy których działają, komputery. Poza wprowadzaniem przez dwie osoby danych o wzmiankowanej bazie bibliograficznej, służyły one celom szkoleniowym.

Podobnie jak Biblioteka Główna biblioteki zakładowe wykonywały liczne prace porządkowe i organizacyjne związane z podstawowymi procesami bibliotecznymi. Prace te dotyczyły przede wszystkim selekcji księgozbiorów, prowadzonej systematycznie w celu pozbycia się zdezaktualizowanych podręczników i innych zbędnych materiałów, a tym samym uzyskania miejsca na wpływy.

Ogólne biblioteki zakładowe, mimo na ogół trudnych warunków lokalowych i często niedostatecznego stanu personalnego zadowalająco wypełniały swoje obowiązki względem naukowych i dydaktycznych zadań jednostek, przy których działają.

Dla wszystkich bibliotek systemu biblioteczno-informacyjnego UMCS rok 1993 był okresem myślenia o mającym nastąpić w roku następnym zakupie zintegrowanego bibliotecznego systemu komputerowego i czekających je problemach.

SPRAWA KOMPUTERYZACJI BIBLIOTEK UMCS

Biblioteka Główna UMCS należy do tych bibliotek, które z racji pełnionych zadań i wielkości zbiorów stanęły wobec nieodzownej potrzeby unowocześnienia swojej działalności, poprzez

usprawnienie i przyspieszenie wszystkich procesów bibliotecznych oraz udostępnienie informacji o posiadanych zasobach innym bibliotekom.

Władze Uczelni, mając świadomość, że takie unowocześnienie może Bibliotece zapewnić wyłącznie zakup i wdrożenie integralnego komputerowego systemu bibliotecznego, poparły z początkiem 1992 r. inicjatywę grupy osób zainteresowanych sprawą komputeryzacji Biblioteki. W skład grupy weszło troje pracowników Zakładu Metod Numerycznych Instytutu Matematyki UMCS i dyrektor Biblioteki Głównej.

Pierwszym zadaniem było rozpoznanie planów i działań bibliotek wyższych uczelni, przede wszystkim uniwersyteckich, w zakresie komputeryzacji, a także zdobywanie informacji o systemach.

Członkowie grupy zaczęli uczestniczyć we wszystkich spotkaniach poświęconych sprawom komputeryzacji bibliotek oraz w pokazach systemów. Systemem, który szerzej zainteresował biblioteki polskie, okazał się system VTLS (Virginia Tech. Library Systems). Już z początkiem 1992 r. system ten postanowiły zakupić trzy uniwersytety: Uniwersytet Warszawski, Gdański i Jagielloński, które uzyskały pieniądze z przeznaczeniem na komputeryzację od amerykańskiej fundacji A. Mellona (The Andrew W. Mellon Foundation).

Wobec argumentów przemawiających za tym, żeby biblioteki uniwersyteckie dążyły do kupienia tego samego systemu (wspólne rozwiązywanie problemów i możliwość podzielenia się pewnymi pracami) UMCS nawiązał kontakt z firmą VTLS. W celu zorientowania się w kosztach zakupu systemu opracowano i przesłano firmie VTLS dane o Bibliotece Głównej oraz o razem wziętych bibliotekach systemu biblioteczno-informacyjnego UMCS (Biblioteka Główna + biblioteki zakładowe), z prośbą o podanie ceny każdej z dwóch wersji systemu. Przyjęto wersję drugą.

Podobne działania rozpoczął KUL, co stworzyło obu uczelniom możliwość zakupu VTLS przy zastosowaniu przez firmę upustu ceny sprzedaży.

W połowie roku obie uczelnie wystąpiły o subwencje do fundacji Mellona, która odpowiedziała prośbą o przygotowanie określonej dokumentacji i zapowiedziała przyjazd do Lublina swego przedstawiciela.

Zespół osób z UMCS zainteresowanych komputeryzacją powiększony został o zastępcę dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej KUL i odbył kilka spotkań roboczych, których przedmiotem było zagadnienie komputeryzacji obu bibliotek.

W październiku 1992 roku doszło do zapowiedzianej wizyty przedstawiciela fundacji prof. Richarda E. Quandta. Celem jego wizyty było poznanie warunków pracy KUL i UMCS i przedyskutowanie możliwości jednolitej polityki modernizacji nie tylko bibliotek tych uczelni, ale także bibliotek Akademii Rolniczej i Politechniki. Władze UMCS zobowiązały się spowodować opracowanie jednego wspólnego projektu komputeryzacji czterech bibliotek oraz zaakceptowanie go i podpisanie przez rektorów wszystkich uczelni (KUL, UMCS, AR, PL).

Z końcem lutego 1993 r. została wysłana fundacji Mellona dokumentacja dotycząca AR i PL, założenia współpracy czterech bibliotek i zasady podziału pieniędzy w przypadku przyznania ich środowisku lubelskiemu. Załączone szczegółowe zestawienie kosztów objęło cenę dwóch systemów (dla KUL i drugiego dla UMCS, AR i PL) oraz sprzętu.

Potrzeby środowiska zostały oszacowane przez zespół, powiększony o dyrektorów bibliotek AR i PL, na kwotę 864 168 dolarów: 360 706 dol. dla KUL, 503 462 — dla pozostałych mieszczących się we wspólnym gmachu trzech bibliotek, które — według założeń — mają posiadać jeden serwer.

Pismo przewodnie do wysłanych fundacji Mellona dokumentów jest równocześnie, złożoną przez rektorów czterech uczelni lubelskich, deklaracją woli współpracy podległych im bibliotek w zakresie komputeryzacji.

Trwające w ciągu 1992 roku kontakty z firmą VTLS spowodowały dwukrotny przyjazd w roku 1993 — na KUL i UMCS — przedstawiciela firmy Barnetta Serchuka oraz równoczesną konkretyzację warunków zakupu przez uczelnie lubelskie systemu VTLS.